کلام نور

بدی را از سینه دیگری با کندن آن از سینه خود دور کن.

امام علی(ع)

اخبار

بیانیه مشترک جمعی از کشورها علیه ایران

جمعی از کشورهای غربی و رژیم صهیونیستی در بیانیه‌ای درباره محدود کردن کاربرد حکم اعدام در کشورها که در نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل قرائت شد، به مطرح کردن ادعاهایی علیه ایران پرداختند. به گزارش زمان به نقل ازایسنا، جمعی از کشورهای غربی در بیانیه مشترکی که در وبگاه دولت انگلیس منتشر شده است، در پنجاه و دومین نشست شورای حقوق بشر درباره «محدود کردن حکم اعدام به جدی‌ترین جرایم»، نسبت به کاربرد حکم اعدام در ایران ابراز نگرانی کردند این کشورها در بخشی از این بیانیه گفتند، حکم اعدام نباید توسط هیچ کشوری به عنوان ابزاری برای تنبیه کسانی که در اعتراضات شرکت می‌کنند باشد و نباید ایجاد رعب و وحشت میان مردم با هدف فرونشاندن مخالفت‌ها به کار برود کشورهای آلبانی، آندورا، استرالیا، اتریش، بلژیک، بوسنی، بلغارستان، کانادا، کلمبیا، کاستاریکا، شیلی، کرواسی، قبرس، چک، دانمارک، اکوادور، استونی، فنلاند، فرانسه، آلمان، یونان، مجارستان، ایسلند، ایرلند، ایتالیا، لاتویا، لیختن‌اشتاین، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالتا، جزایر مارشال، مولداوی، موناکو، مونتنگرو، هلند، نیوزلند، مقدونیه شمالی، نروژ، پاراگوئه، پرو، لهستان، پرتغال، رومانی، سان مارینو، اسپانیا، اسلوونی، اسلواکی، سوئد، سوییس، اوکراین، انگلیس، اروگوئه، آمریکا و رژیم صهیونیستی حامیان این بیانیه بوده‌اند.

حمله به مردم فلسطین مصداق بارز تروریسم ساختاری است

سخنگوی وزارت امور خارجه گفت: حمله وحشیانه شهرکنشینان صهیونیست به مردم بی‌دفاع فلسطین مصداق بارز تروریسم ساختاری و دولتی اسرائیل است.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، ناصر کنعانی در توئیتر نوشت: حمله وحشیانه شهرکنشینان صهیونیست به مردم بی‌دفاع فلسطین در شهرک حواره و اطراف نابلس و به آتش کشیدن منازل و دارایی‌های آنان را به شدت محکوم کرد. کنعانی این گونه اقدامات مجرمانه صهیونیست‌ها که در تداوم کشتارهای جنایتکارانه ارتش رژیم غاصب صهیونیستی در نابلس و جنین در هفته‌های اخیر اتفاق افتاده است را مصداق بارز تروریسم ساختاری و دولتی رژیم صهیونیستی دانست و خواستار واکنش قاطع، مؤثر و بازدارنده جامعه جهانی در مقابل ماشین ترور رژیم آپارتاید صهیونیستی شد. سخنگوی وزارت امور خارجه تاکید کرد: رفتار اوباشی و جنایتکارانه رژیم جعلی صهیونیستی و عدم پای‌بندی این رژیم به هیچ گونه تعهد و توافقی، یک بار دیگر به درستی نشان داد که مقاومت مشروع در برابر اشغالگران صهیونیست و اقدامات تجاوزکارانه آنان، تنها گزینه پیش روی مردم و گروه‌های مقاومت فلسطینی است.

آغاز رزمایش مدافعان آسمان ولایت ۱۴۰۱

رزمایش مشترک تخصصی پدافند هوایی مدافعان آسمان ولایت ۱۴۰۱ با اعلام رمز «با علی‌ابن ابیطالب (ع)» در مناطق پدافند هوایی شمال غرب، غرب، شرق، جنوب، شمال و مرکز کشور آغاز شد

به گزارش زمان به نقل ازفراگاه رسانه‌ای رزمایش، رزمایش مشترک تخصصی پدافند هوایی مدافعان آسمان ولایت ۱۴۰۱ با اعلام رمز «با علی‌ابن ابیطالب (ع)» و با مشارکت یگان‌ها و سامانه‌های پدافند هوایی نیروی پدافند هوایی ارتش، نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران تحت فرماندهی و هدایت قرارگاه مشترک پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص) و در مناطق مراقبت هوایی آغاز شد امیر سرتیپ دوم فرجور سخنگوی رزمایش مشترک تخصصی پدافند هوایی مدافعان آسمان ولایت دهه پس از به کارگیری سلاح‌های هسته‌ای علیرغم تمامی تلاش‌های بین المللی، هدف خلع سلاح هسته‌ای کامل کماکان دست نیافتنی است. بر این اساس، جای تاسف است که درخواست جامعه جهانی برای خلع سلاح هسته ای و پایبندی کشورهای هسته‌ای به تعهدات خلع سلاحی شان هنوز محقق نشده است. کشورهای هسته ای علی‌رغم تعهد صریح حقوقی خود، در عمل به گسترش سلاح‌های هسته‌ای خویش ادامه داده‌اند. متاسفانه کشورهای هسته ای به جای پایبندی به تعهدات خلع سلاحی خود و کاهش و حذف سلاح های هسته ای، با اتخاذ سیاست‌های تسلیحاتی در چارچوب دکترین‌ها و مفاهیم امنیتی و نظامی، به ساخت و تولید نسل‌های جدیدی از سلاح های‌هسته ای و مدرنیزه کردن زرادخانه هسته ای خود اقدام می کنند که موجب تضعیف ان‌پی‌تی و تهدید صلح و امنیت بین المللی شده‌اند. مساله این است که برخی کشورهای هسته‌ای NPT را تنها برای کشورهای غیرهسته‌ای الزام‌آور می‌دانند و خود را مصون از اجرای آن می بینند. با این حال شدت خطرات و تهدیدات ناشی از سلاح های هسته ای ایجاب می کند که خلع سلاح هسته‌ای به عنوان یکی از ستون‌های اصلی ان پی تی، بایستی اولویت اصلی جامعه بین‌المللی و فوری‌ترین کار پیش روی کنفرانس خلع سلاح باشد.

ایران به عنوان قربانی سلاح‌های کشتار جمعی به همراه ملل صلح طلب قویا بر این باور است که تنها تضمین قطعی در برابر استفاده یا تهدید به استفاده از سلاح های هسته ای، تضمین های امنیتی دریافت کنند. در همین راستا، به منظور نیل به جهان عاری از سلاح‌های هسته‌ای، همچنین یک معاهده منع مواد شکاف‌پذیر قابل کاربرد در سلاح های هسته ای و دیگر ادوات انفجاری هسته ای می‌تواند مفید و ارزشمند باشد. در صورتیکه این معاهده: ذخایر تولید شده قبلی از پوشش دهد، بدون تبعیض درباره کشورهای هسته ای یا سازوکار راستی آزمایی اعمال گردد و مانع از فعالیت‌های صلح‌آمیز کشورهای غیرهسته ای نشود. ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای، یک قدم اساسی برای خلع سلاح هسته ای و حفظ صلح و امنیت است.

ابتکار خاورمیانه عاری از سلاح هسته‌ای که برای اولین بار از سوی ایران پیشنهاد گردید، سال هاست که رژیم صهیونیستی مانع از تحقق آن شده است. رژیم صهیونیستی با حمایت آمریکا به انباشت کردن انواع سلاح های کشتار جمعی ادامه می دهد بدون آنکه عضو هیچ سند بین المللی حقوقی الزام آور خلع سلاحی باشد و بدون اینکه مشمول هیچ سازوکار پاسخگویی، راستی آزمایی و پادمانی باشد. این رژیم قانون گریز، از تمام تاسیس، تمامی جنایات اصلی بین المللی از جمله تجاوز علیه کلیه همسایگان اش، جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت و اشغال سرزمین چندین کشور همسایه را مرتکب شده است. این رژیم تروریستی چندین دانشمند هسته ای بی گناه را ترور کرده و گاه و بی گاه تهدید می کند تا به تاسیسات هسته ای صلح آمیز کشورم که ذیل نظارت پادمانی آژانس است، حمله کند. چنانچه این رژیم مرتکب چنین تجاوز احمقانه ای گردد، بهای سنگین و غیرقابل تحملی را خواهد پرداخت. جمهوری اسلامی ایران خواستار آغاز مذاکرات در کنفرانس خلع سلاح پیرامون معاهده‌ای الزام آور برای جلوگیری از مسابقه تسلیحاتی در فضای ماوراء جو است. فضای ماوراء جو بایستی قلمرو صلح و همکاری برای توسعه و رفاه بشریت باشد.استارلینک با کمک دولت آمریکا فعالیت های غیرقانونی خود را در قلمرو جمهوری اسلامی ایران شروع کرده است.

ایران این حق را برای خود محفوظ می دارد تا نسبت به هرگونه تهدیدی که در خصوص حاکمیت و تمامیت ارضی خود احساس نماید، اقدام کند. برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران کاملا صلح‌آمیز است و صلح آمیز باقی خواهد ماند. جمهوری اسلامی ایران مصمم است، همانطور که تاکنون نیز نشان داده است، به طور کامل به تعهدات خود تحت موافقتنامه پادمان جامع خود پایبند باشد. ایران نسبت به احتمال هرگونه تحرک منفی در چارچوب نشست ماه مارس شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هشدار می‌دهد و این حق را برای خود محفوظ می‌داند تا پاسخ متقابل نسبت به آن انجام دهد. ما در روزهای اخیر شاهد دو مرحله سفر هیات فنی آژانس به ایران بوده ایم و از مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی نیز برای سفر در روزهای آینده دعوت کرده ایم.

چنانچه آژانس رویکرد سیاسی خود را کنار بگذارد، به راه حل فنی بسیار نزدیک هستیم. وضعیت فعلی برجام نتیجه سوء محاسبه و اشتباه سیاست آمریکاست. تجارب گذشته ما ما‌موخت که دور جدید مذاکرات را با دقت و حساسیت بیشتری پیش بریم. مسائل محدود باقی مانده را می توان به آسانی مورد بررسی قرار داد. با اراده و حسن نیت طرفها، بدون هر گونه پیش شرط و در چهارچوب گفتگوهایی که انجام شده است، قابل حل بوده و گام نهایی از سوی اعضاء می‌تواند برداشته شود. آمریکا باید اراده و قدرت تصمیم گیری برای جمع بندی مذاکرات طولانی انجام شده داشته باشد. ما برای تداوم کار تا رسیدن به جمع بندی توافق آماده هستیم.

مایلم از این فرصت برای تاکید مجدد بر مواضع خود درباره بحران اوکراین استفاده کنم. بعنوان قربانی جنگ، تهدید و تحریم های یکجانبه، موضع اصولی ما احترام به منشور ملل متحد، حقوق بین الملل، از جمله عدم استفاده از زور یا تهدید به استفاده از زور، تمامیت ارضی و برابری حاکمیت هاست. ایران جنگ و تحریم های یکجانبه را محکوم می کند و ترجیح قطعی ما گفتگو و دیپلماسی برای حل و فصل اختلافات میان دولت هاست. ایران بویژه ذهنیت سیطره طلبانه جنگ سرد و یکجانبه گرایی را محکوم می کند.ایران تاسف عمیق خود از تداوم جنگ ابراز می دارد و بر موضع بی طرفی خود تاکید می کند.

اکنون زمان دیپلماسی واقعی برای پایان دادن به درگیری و تمامی اقدامات یکجانبه بجای جنگ طلبی و بر آتش جنگ دمیدن و متهم کردن دیگران به دلایل واهی است. نمایندگان محترم، در پایان مایلم تاکید کنم سازمان ملل، سازوکارهای خلع سلاحی، چندجانبه گرایی و دیپلماسی باید در هسته اصلی تلاش های مشترک مان باشند. به منظور جلوگیری از وخامت بیشتر وضعیت حاکم بر ساختار خلع سلاحی بین المللی، جامعه بین المللی شدیدا نیازمند یک گفتگوی سازنده است. کنفرانس خلع سلاح، به دلیل ماهیت منحصر به فرد خود به عنوان تنها نهاد مذاکراتی خلع سلاحی چندجانبه، می تواند بطور موثر به صلح و امنیت بین المللی، کمک کند.

رئیس جمهور:

رئیس جمهور: علم و فناوری زیربنای اقتدار کشور است

باید تعامل خود را با همه دولت‌ها حفظ کنیم

رئیس جمهور با بیان اینکه علم و فناوری زیربنای اقتدار کشور است، گفت: باید تعامل خود را با همه دولت‌ها برای انتقال دانش و فناوری حفظ کنیم.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، حجت‌الاسلام سید ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور کشورمان دیروز در سی و ششمین جشنواره بین‌المللی خوارزمی که در مرکز همایش‌های صداوسیما برگزار شد، با تاکید بر جایگاه والای دانش، خرد و بینش گفت: در سیره و سلوک دین اسلامی نیز جایگاه ویژه و ممتازی برای خردمندان و محققان قائل بودند و همواره کسی که اهل تدبر و تعقل بوده را مورد تشویق قرار داده‌اند. همچنانکه در دین اسلام به مسلمانان درباره تدبر در آیات قرآن و جلوه‌های خداوند نیز سفارش شده است. وی افزود: بشر باید با علمی و ژرف اندیشانه در جهان و قوانین پیچیده هستی نظر کند تا بتواند آنها را به درستی کشف کند. کشف این قوانین بر عهده بشریت است و باید در راستای گسترش علم و فناوری تلاش کند چرا که هیچ مسئله‌ای نیست که درمان نداشته باشد فقط کافی است بشر برای کشف این دو بکوشد.رئیسی تصریح کرد: امروز بشریت در جای جای عالم با استفاده از قوانین هستی توانسته بهترین‌ها را در زندگی خود به کار بگیرد و همین باعث شده در مقابل تهدیدات آفات طبیعی، بیماری‌ها و سایر مشکلات آمادگی بیشتری داشته باشد. رئیس‌جمهور با بیان اینکه علم و فناوری زیربنای اقتدار کشور است، اظهار کرد: علم و دانش ضرورت پیشرفت در هر حوزه‌ای است. زنجیره دانش، پژوهش، نوآوری و فناوری توسعه پایدار در کشور را تضمین می‌کند. رئیس جمهور بیان کرد: علم و فناوری مرز نمی‌شناسد بنابراین باید تعامل خود را با همه ملت‌ها و دولت‌ها حفظ کنیم تا بتوانیم دانش و فناوری را منتقل کنیم. تعاملی که با همه کشورهای همسایه و منطقه با اشاره به اینکه خوشبختانه در سال‌های اخیر حرکت خوبی در مسیر علمی داشته‌ایم، گفت: مشوق اصلی در زمینه پیشرفت‌های علمی رهبر معظم انقلاب بوده‌اند که بارها در نشست‌های مختلفی که با اصحاب علمی داشته‌اند تاکید کرده اند که از پیشرفت علمی حمایت خواهم کرد و حقیقتاً نیز حمایت کردند. رئیس‌جمهور تاکید کرد: پیشرفتی که امروز در شرکت‌های دانش‌بنیان شاهد آن هستیم مدیون تلاش دانشمندان، دانش‌پژوهان و فرهیختگان کشور و همچنین مرهون حمایت‌های رهبر معظم انقلاب است. وی بیان کرد: دولت سیزدهم خود را موظف می‌داند که از شرکت‌های دانش‌بنیان حمایت کند. حمایت‌های مالی، تسهیلاتی و حقوقی و همچنین حمایت از محصولات دانش‌بنیان برای بازاریابی و تجاری‌سازی اقداماتی است که دولت می‌تواند در زمینه آن کمک کند و دستگاه‌های مختلف نیز باید در این زمینه همکاری داشته باشند.رئیسی عنوان کرد: البته تلاش‌های افتخارآمیزی در زمینه علمی انجام شده و اقدامات فناورانه بسیاری صورت گرفته است. به نظر می‌رسد در سال دانش‌بنیان نظام مسائل دستگاه‌های اداری کشور شرایط بهتری داشته است. رئیس‌جمهور یادآور شد: سازمان‌های علمی و پژوهشی وقتی رویدادهای علمی همچون خوارزمی را برگزار می‌کنند، در پی کشف و پرورش استعدادها و تشویق پژوهشگران و دانشمندان است. وی تأکید کرد: نظام مسائل دستگاه‌های مختلف کشور باید شناخته شوند؛ علاوه بر شناخت و آگاهی مسائل، ارائه راهکارهایی برای حل مسئله بسیار مهم است و دانشمندان باید در این زمینه پیش قدم شوند. همچنین دانشگاه‌ها باید در کنار صنعت، بازار، اقتصاد و معیشت مردم قرار بگیرد. رئیسی بیان کرد: اقتصاد اگر علم را در کنار خود داشته باشد پیشرفت بسیار زیاد خواهد داشت. در صنایع مختلف نیز اگر کار علمی حضور داشته باشد، دانایی به توانایی ضمیمه می‌شود و محصول آن، زندگی خوب برای مردم خواهد بود. حمایت از پژوهش‌های کاربردی سرمایه‌گذاری برای کشور است.

امیرعبداللهیان: وضعیت برجام نتیجه سوء محاسبه و اشتباه آمریکاست

هشدار به هرگونه تحرک منفی علیه ایران در شورای حکام

وزیر خارجه کشورمان گفت: جای تاسف است که درخواست جامعه جهانی برای خلع سلاح هسته‌ای و پایبندی کشورهای هسته‌ای به تعهدات خلع سلاحی‌شان هنوز محقق نشده است.

به گزارش سرویس سیاسی زمان، حسین امیرعبداللهیان در بخش عالی‌رتبه کنفرانس سالانه خلع سلاح در ژنو تاکید کرد: ایران به عنوان قربانی سلاح‌های کشتار جمعی به همراه ملل صلح‌طلب قویا بر این باور است که تنها تضمین قطعی در برابر استفاده یا تهدید به استفاده از سلاح های هسته ای، تضمین های امنیتی دریافت کنند. در همین راستا، به منظور نیل به جهان عاری از سلاح‌های هسته‌ای، همچنین یک معاهده منع مواد شکاف‌پذیر قابل کاربرد در سلاح های هسته ای و دیگر ادوات انفجاری هسته ای می‌تواند مفید و ارزشمند باشد. در صورتیکه این معاهده: ذخایر تولید شده قبلی از پوشش دهد، بدون تبعیض درباره کشورهای هسته ای یا سازوکار راستی آزمایی اعمال گردد و مانع از فعالیت‌های صلح‌آمیز کشورهای غیرهسته ای نشود. ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای، یک قدم اساسی برای خلع سلاح هسته ای و حفظ صلح و امنیت است.

امیرعبداللهیان در بخش عالی‌رتبه کنفرانس سالانه خلع سلاح در ژنو تاکید کرد: ایران به عنوان قربانی سلاح‌های کشتار جمعی به همراه ملل صلح‌طلب قویا بر این باور است که تنها تضمین قطعی در برابر استفاده یا تهدید به استفاده از سلاح های هسته ای، تضمین های امنیتی دریافت کنند. در همین راستا، به منظور نیل به جهان عاری از سلاح‌های هسته‌ای، همچنین یک معاهده منع مواد شکاف‌پذیر قابل کاربرد در سلاح های هسته ای و دیگر ادوات انفجاری هسته ای می‌تواند مفید و ارزشمند باشد. در صورتیکه این معاهده: ذخایر تولید شده قبلی از پوشش دهد، بدون تبعیض درباره کشورهای هسته ای یا سازوکار راستی آزمایی اعمال گردد و مانع از فعالیت‌های صلح‌آمیز کشورهای غیرهسته ای نشود. ایجاد منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای، یک قدم اساسی برای خلع سلاح هسته ای و حفظ صلح و امنیت است.

تنگ نظری نمایندگان مجلس با دریافت مالیات از رسانه ها

یک حقوقدان گفت: دریافت کردن مالیات از مطبوعات تن نحیف رسانه ها را نحیف تر خواهد کرد.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، نعمت احمدی، حقوقدان در خصوص مصوبه مالیات رسانه‌ها گفت: در حال حاضر طبق اصل ۵۳ درآمدها در خزانه دولت و هزینه‌ها در بودجه محاسبه می‌شود در حال حاضر نمایندگان درآمدها را محاسبه می‌کنند اما این محاسبه نباید از مطبوعات صورت گیرد این رفتار نشان از شرایط بد اقتصادی است که از همه درآمدها مالیات دریافت می‌کنند.

وی در ادامه بیان کرد: تن فرهنگ به اندازه کافی نحیف شده است اگر به کتابفروشی ها سر بزنید متوجه اینکه کتابفروشی ها پشت سر هم تعطیل می‌شوند و همچنین اگر روزنامه‌ها راه هم نگاه کنید البته از نظر ارشاد ۲ هزار روزنامه است اما از نظر دکه‌ها روزنامه‌ها به تعداد انگشتان دست است و این نشان از وضع بد مطبوعات حکایت می‌کند.

این حقوقدان در ادامه افزود: فرهنگ به اندازه کافی نحیف شده است حتی اگر خبرگزاری‌ها را نگاه کنید اگر به آنها یارانه و یارانه تعلق نگیر نابود شده‌اند به جای اینکه دولت از مطبوعات حمایت کند و یارانه را بیشتر کند چرا که کسانی که وارد مطبوعات می‌شوند عاشق این کار هستند وگرنه درآمدی ندارند و دریافت مالیات از مطبوعات تنگ نظری نمایندگان را نشان می‌دهد.

یادداشت

نقش پیشران ها در توسعه اقتصادی

امین دلیری

یک اقتصاد ممکن است رشد یابد اما به دلایل فقر عمومی، بیکاری فراوان و نابرابری های اجتماعی «توسعه» نیافته باشد یا توسعه اقتصادی دچار تغییرات زیربنایی کیفی شده بدون آنکه تغییر کمّی داشته باشد.

با توجه به تجربیات کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در دو قرن اخیر، قیود و الزاماتی برای رسیدن به مدار توسعه یافتگی لازم و ضروری است. توجه به قواعد توسعه، روند پیشرفت برای کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته را سرعت بخشیده و از دور تسلسل باطل فقر اقتصادی رهایی می‌یابند. تمام این تجربیات توسط علمای علم اقتصاد از هر مکاتب اقتصادی توصیه شده و در قالب نظریه‌های اقتصادی در تئوری‌ها و مدل‌های توسعه، بعضاً با استفاده از معیارهای کمی با استفاده از مدل‌های ریاضی، معرفی شده اند.

النفات برخی از کشورهای در حال توسعه به این تجربیات و قواعد، در زمره کشورهای نوظهور شگفت آفرین توسعه قرار گرفته و به سطح بالایی از توسعه یافتگی دست یافته اند. در این مبحث از الزامات و قیود توسعه به بحث نظری رشد و توسعه اقتصادی می‌پردازیم و سپس برنامه پیموده شده کشور ایران بعد از انقلاب اسلامی را که چقدر به قواعد پیشرفت و توسعه در عمل معتقد بوده و رعایت کرده است، پرداخته خواهد شد. اقتصاددانان در تجزیه و تحلیل خود از واژه‌های «growth» به معنی رشد و «progress» به معنی پیشرفت و «advancement» به معنی ترقی و «development» به معنی توسعه استفاده کرده اند؛ اما استفاده از واژه growth و development به ترتیب به معنی رشد و توسعه تفاوت وجود دارد. واژه growth بیشتر صرفاً به تغییرات در رشد اقتصادی بدون توجه به کمیت و کیفیت رشد در سایر شاخص‌های اقتصادی نظیر آموزش، بهداشت، رفاه جامعه، عدالت اجتماعی و... توجه دارد. ولی development به معنی تغییرات بنیادین در تمام سطوح اقتصادی نظیر روند خلاق و نوآوری در روش تولید در جهت تغییرات زیربنایی در نظام اجتماعی جامعه تأکید دارد.

رشد اقتصادی به معنای افزایش تولید بدون در نظر گرفتن کیفیات، خصوصیات و علل تغییرات و بیشتر به کمیت تولید توجه دارد. ولی توسعه اقتصادی دارای مفهوم گسترده‌تر، حاوی تغییرات کیفی در خواسته‌های اقتصادی، نوع تولید، انگیزه‌ها و سازمان است. البته اغلب عوامل تعیین کننده رشد اقتصادی در مفهوم توسعه اقتصادی می گنجد.

عواملی چون تغییرات تکنولوژی و زیربنایی. بنابراین، یک اقتصاد ممکن است رشد یابد اما به دلایل فقر عمومی، بیکاری فراوان، و نابرابری‌های اجتماعی «توسعه» نیافته باشد. یا توسعه اقتصادی دچار تغییرات زیربنایی کیفی شده، بدون آنکه تغییر کمّی در تولید و درآمد سرانه داشته باشد. حال مفهوم و تعاریف واژه‌های رشد و توسعه اقتصادی را شناختیم، لازم است قیود و ابزارهای رشد و توسعه اقتصادی صرف نظر از تفاوت در مفهوم این دو واژه، بیشتر مواقع رشد و توسعه اقتصادی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه همزمان اتفاق می‌افتد. عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه اقتصادی، به عوامل اقتصادی و عوامل غیراقتصادی تقسیم می‌شوند و هر یک به طور مستقیم یا به صورت غیرمستقیم بر رشد و توسعه اقتصادی تأثیر می‌گذارند.

منابع طبیعی، تمرکز سرمایه، سازمان تولید، پیشرفت‌های تکنولوژیکی، تقسیم و مقیاس تولید، تغییرات زیربنایی و بنیادین در ساختارهای اقتصادی، به عنوان عوامل تأثیرگذار در رشد اقتصادی از آن نام برده می‌شود و عوامل غیراقتصادی نیز شامل عوامل اجتماعی و فرهنگی، عامل انسانی، عوامل سیاسی و تشکیلاتی بر رشد اقتصادی تأثیر بدون چون و چرا دارد.

پرداختن به شرح کامل هر یک این عوامل از حوصله بحث این نوشتار خارج است. ولی برای انتقال مفهومی این مطالب سعی می‌شود به صورت مختصر از نظریه‌های برخی از اقتصاددانان توسعه درباره تأثیرات عوامل اقتصادی و غیراقتصادی بر رشد اقتصادی استفاده کنیم، ولی از طولانی شدن مباحث مورد نظر اجتناب شده است. منابع طبیعی که یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه اقتصادی است، در کشورمان به صورت فراوان و خدادادی در اختیار برنامه ریزان توسعه اقتصادی قرار دارد.

به عقیده بسیاری از اقتصاددانان توسعه، به شرط اینکه از این منابع خدادادی به صورت مطلوب و بهینه استفاده شود، به تسریع رشد و توسعه اقتصادی کمک می‌کند. به عبارت دیگر با عقب ماندگی اقتصادی و تکنوژیکی برای استخراج منابع نمی‌توان انتظار داشت، این تأثیرگذاری تعیین کننده باشد.

دومین عامل مهم تأثیرگذار در رشد اقتصادی، تمرکز یا انباشت سرمایه است. جریان تمرکز و تشکیل سرمایه متوالی زنجیره‌ای به عواملی مانند وجود پس انداز واقعی و افزایش آن، وجود مؤسسات اعتباری و مالی برای تشویق و تهییج پس اندازها و هدایت این منابع در فعالیت‌های اقتصادی مطلوب و استفاده از پس اندازها برای سرمایه گذاری در تولید کالاهای سرمایه‌ای باید با تهییج برنامه ریزی شده انجام شود؛ البته در کشورهای در حال توسعه میل نهایی پس انداز بسیار ناچیز است زیرا به دلیل پایین بودن در آمد و میل به مصرف بالا نسبت به درآمدها و به لحاظ توزیع نابرابر درآمدها از جمله عواملی هستند، پس اندازهای اختیاری را در این کشورها، کاهش داده است. به طور کلی پس اندازهای داوطلبانه در کشورهای در حال توسعه به ندرت صورت می‌گیرد. بنابراین تمرکز سرمایه از این طریق بسیار ناچیز است. اقتصاددانان توسعه، افزایش پس اندازها را از طریق اعمال قدرت یا جبری توصیه می‌کنند. پس اندازهای جبری از طریق کاهش مصرف محقق می‌شود و سبب افزایش مقدار تمرکز سرمایه می‌شود. روش‌های متعددی برای افزایش پس اندازهای جبری وجود دارد از جمله مالیات بندی، سیاست‌های کسری مالی یا بودجه‌ای، وام گیری، خرید و فروش اوراق قرضه دولتی و سایر روش‌های عرضه اوراق مالی می‌تواند سبب پس اندازهای اجباری در جامعه شود». تئوری نورکس» راه دیگری را پیشنهاد می‌کند و آن گسیل نیروهای بیکار پنهان در مناطق روستایی برای بکارگیری در فعالیت‌های ساختمانی در مناطق شهری که با افزایش در آمد این قشر، یک وسیله تمرکز سرمایه پر اهمیت در کشورهای در حال توسعه می‌داند. البته علاوه بر منابع داخلی، منابع خارجی می‌تواند جریان انباشت سرمایه را تشدید کند.

سرمایه گذاری هم در ظرف عرضه و هم در ظرف درآمد تأثیر می‌گذارد. افزایش ظرفیت‌های تولیدی موجب افزایش عرضه کل می‌شود و با افزایش درآمد اقشار مختلف جامعه، بر تقاضای کل تأثیر می‌گذارد. تمرکز سرمایه یک عامل کلیدی در روند رشد سرمایه است.

Alborz.payam@gmail.com